

[Nørskov.]

to er jo de vigtigste for Landbrugets Rentabilitet og Økonomi.

Det, der hidtil har hjulpet Landbruget, er den vældige Produktionskraft, som Erhvervet har udfoldet, men om det vil være tilstrækkeligt til, at det nu kan staa Krisen over, er et stort Spørgsmaal. I hvert Fald synes jeg, at Lovgivningsmagten bør ikke svække denne Produktionskraft, denne Arbejdsvillie, med overflødige Ekspropriations-truster.

Jeg skal endnu kun pege paa den Indflydelse, en Ekspropriationsbestemmelse sikkert vil faa paa Realkrediten i Landbrugserhvervet. Landejendomme vil her ved blive et usolidere Pant end andre Ejendomme, hvilket fører til vanskeligere Laanebetingelser for Landmændene. Det kan give sig Udslag paa flere Maader: i lavere Obligationskurser eller højere Rente, sandsynligvis begge Dele, hvilket naturligvis vil være meget uheldigt og skæbnesvangert for Landbrugserhvervet.

Hvorledes man end vender og drejer Spørgsmaalet, er en saadan Ekspropriationsbestemmelse i en Jordlov en Vilkaarlighed overfor den enkelte, ja, en Undergravning af Ejendomsretten og nedbrydende for Retsfølelsen. Og med Hensyn til at skaffe Jord til Veje er den jo saa inderlig overflødig.

Man maa da spørge: Hvorfor holder Socialdemokratiet saa stærkt paa Ekspropriationsbestemmelsen samt paa, at al den Jord, Staten og Kommunerne erhverver, vedblivende skal være i det offentliges Eje og aldrig kan blive Privateje? Staten skal vedblivende erhverve Jord, men den skal aldrig sælge. Det er jo særlig om disse to store Spørgsmaal, Kampen mellem Venstre og Socialdemokratiet staar. At Socialdemokratiet staar saa fast og bestemt paa disse Punkter, maa sikkert ses i Forbindelse med Partiets hele Samfundssyn, med dets Program, som jo gaar ud at afskaffe Privatejet til Produktionsmidlerne, at omdanne det til socialistisk Fælleseje — det er jo Hovedpunkterne i Socialdemokratiets Program. En ledende Socialdemokrat, nuværende Landstingsmand Wiinblad, skrev for nogle Aar siden følgende, som jeg vil anmode om Tilladelse til at læse op:

„Jordarealet, Maskiner, Transportmidler samt Bygninger o. s. v. maa den socialistiske Stat nødvendigvis eje og have under sin Administration.“

Her er klart angivet Socialdemokratiets Maal, og Jordlovsforslaget skal sikkert tjene som et Skridt hen imod Virkeliggørelsen af dette Maal: Privatbedriftens Undertrykkelse

til Fordel for den gradvise Socialisering af vort Lands vigtigste Produktionsmiddel: Jorden.

At Socialdemokratiet er saa varme Tilhængere af Ekspropriation af Jord, kan man forstaa, men at der ogsaa er radikale Folk, der er Tilhængere heraf, er mindre forstaaeligt. For øvrigt er det interessant at se paa det radikale Partis Stilling til hele dette Spørgsmaal gennem Tiderne. Jeg maa sige, at Partiet har ingenlunde fulgt en klar Linie her. I en Betænkning, som et af Partiet nedsat Jordudvalg afgav i 1909, er der ogsaa Tale om Ekspropriation, som der fra forskellige Sider havde været Røster for.

„Saa vidt vi kan se“ — hedder det i Betænkningen — „vil dog Ekspropriation i Regelen vise sig at være en dyr Vej til Jorderhvervelse. Selv om man lovmæssig begrænsede Erstatningen til Ejendomsskyldens Beløb, vilde den uundgaaelige Godtgørelse for Afstaaelsesudgifterne utvivlsomt drive Bekostningen op mod Prisen ved det frie Køb. Ekspropriation kunde der maaske være Tale om paa enkelte Egne, hvor Jorden i hele Kommuner var paa en enkelt Haand eller dog kun paa faa Hænder. Men det maa fremhæves, at selv i saadanne Tilfælde er Sagen ikke uden Betænkelighed, idet Ekspropriationsbestemmelser vil kunne styrke Modstanden mod Arbejdet for lettere Adgang til Jord ved at blive følt som et Indgreb i den enkeltes Raadighedsret og som et Overgreb fra Myndighedernes Side mod enkelte Personer.“

Denne i det hele rigtige Betragtning, som det radikale Parti da fremsatte, er jo ganske paa Linie med det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksens Syn paa Spørgsmaalet i 1928, da han mente, at der var megen Sandsynlighed for, at en forstandig Lovgivning kunde muliggøre Erhvervelse af Jord paa almindelig frivillig Maade og til rimelige Priser, og derfor var Ekspropriationsbestemmelsen ikke medtaget i det Forslag, de Radikale da stillede.

Men disse forstandige Standpunkter er Partiet jo nu langt borte fra ved sin Tilslutning til Regeringens foreliggende Lovforslag. At Socialdemokratiets Jordpolitik har bragt Splittelse i det radikale Partis Rækker, er aabenbart. Nogle er uhyre glade og højstemte, andre er dystre og alvorlige og ser med bange Anelser Fremtiden i Møde. Oppe i Skive er der intet i Vejen med Humøret. Jeg tror, det var i Sommer, at Redaktør Carl Hansen skrev,